

Tyresö kommun
Barn- och utbildningsförvaltningen
135 81 Tyresö

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-06-13

1 (5)
Tyresö
Dnr 2017/BUN 0159

Skolinspektionen
Dnr 43-2017:5905

Svar med anledning av Skolinspektionens granskning av kommunal pedagogisk verksamhet - fritidshem, uppföljning januari 2019.

Beskrivning av ärendet

Skolinspektionen har under våren 2018 genomfört tillsyn i Tyresö kommun avseende förskola, grundskola, grundsärskola och fritidshem.

Skolinspektionen bedömde att det fanns brister i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete avseende fritidshem. En viss uppföljning genomfördes, men en uppföljning av undervisningen i fritidshemmen i förhållande till de nationella mål som är styrande för verksamheten saknades. Vidare genomfördes inte analyser av verksamhetens resultat eller beslut och genomförande av utvecklingsåtgärder som var kopplade till en sådan analys.

Skolinspektionen förelade med stöd av 26 kap. 10§ skollagen Tyresö att senast den 26 oktober 2018 vidta åtgärder för att avhjälpa brister gällande kommunens fritidshem. Svar på förelägganden skickades in till Skolinspektionen den 25 oktober 2018 och .informerades om i barn- och utbildningsnämnden den 24 oktober 2018.

Den 10 januari 2019 genomförde Skolinspektionen en uppföljning i form av två intervjuer, dels med representanter från barn- och utbildningsnämnden och dels med representanter från barn- och utbildningsförvaltningen.

Skolinspektionens uppfattning var att Tyresö kommun behövde förlängd tid att åtgärda de brister som konstaterats i beslut 2017: 5905 (fritidshem). Flera planerade åtgärder var ännu ej genomförda.

Senast den 3 juni 2019 skulle vidtagna åtgärder för de brister som konstaterats i nämnda beslut redovisas. Anstånd begärdes och beviljades till den 14 juni 2019.

Nedan följer Tyresö kommuns svar på Skolinspektionens föreläggande vad beträffar vidtagna åtgärder gällande fritidshem. Svaret kommer också att delges barn- och utbildningsnämnden och informeras om på nämndsammanträdet den 19 juni 2019.

Utveckling av utbildning i fritidshemmet

Förelägganden nedan åtgärdas på följande sätt;

-Huvudmannen ska följa upp undervisningen i fritidshemmen.

Nämndmål 2019;

- Barn-och utbildningsnämndens verksamheter ska främja trygga förhållanden för lärande och utveckling
- I barn-och utbildningsnämndens verksamheter är barn och elever medskapare i sin egen utveckling
- Barn-och utbildningsnämndens verksamheter främjar hållbar infrastruktur för det livslånga lärandet
- Ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv ska prägla verksamheterna för att motverka fysisk och psykisk ohälsa bland barn och elever.

Nämnduppdrag från nämndplan 2019;

”Med Skolinspektionens granskning som utgångspunkt förstärks tidigare uppdrag om att utveckla fritidshemmets kvalitet. Fritidshemmets uppdrag är att stimulera utveckling och lärande som erbjuds dem en meningsfull fritid och rekreation.”

- Förtydliga och stärka det systematiska kvalitetsarbetet.
- Kompetensutveckling och rekrytering
- Kartlägga och utveckla strategier för ökad trygghet
- Stärka insatser för att tillgängliggöra förskolor och skolor för barn i behov av särskilt stöd.

Inskrivna barn i kommunens fritidshem är för förskoleklass 97 procent, årskurs 2 96 procent och för årskurs 5 14 procent.

Elev-och föräldraenkäter genomförs årligen i;

- förskoleklass - vårdnadshavare
- åk 2 - vårdnadshavare
- åk 5 - elever och vårdnadshavare
- åk 8 - elever och vårdnadshavare

Barn- och utbildningsförvaltningen sammanställer resultaten i rapportform vilken presenteras i barn-och utbildningsnämnden. Årets rapport har en ny struktur där trender och utveckling över tid lyfts fram. Rapporten redogör för resultaten i förhållande till kommun- och nämndplanens tre fokusområden; Trygghet – hela livet, Delaktighet – tillsammans och I balans för hållbarhet och hälsa. Arbetet med analysrapporten som underlag för verksamhetsutveckling kommer att pågå på såväl förvaltningsnivå som enhetsnivå.

Rapporten biläggs (se bilaga).

Totalt besvarades enkäten av 71,3 procent av dem som tillfrågats. Detta är en minskning jämfört med 2018 då 76,5 procent och jämfört med 2017 då 73 procent besvarade enkäten.

Tyvärr har enkäten sammanfallit i tid med Skolinspektionens enkät i år. Detta kommer att rättas till då kommunens enkäter förläggs under höstterminer framöver. Skolinspektionens Skolenkät VT 2019 till vårdnadshavare har en svarsfrekvens på 40 procent i förskoleklass och i grundskolan för övrigt 30 procent, vilket försvårar jämförelse med förvaltningens egen. Rent generellt så visar Skolinspektionens enkät på ett lägre resultat.

I 2019 års föräldraenkäter i förskoleklass, årskurs 2 och 5 gjordes förändringar, tillägg jämfört med 2018 års enkät. Flera frågeställningar rörande undervisning och utveckling i fritidshemmen fanns med. När det gäller fritidshemmets verksamhet och undervisning uppger 86 procent av vårdnadshavarna i både förskoleklass och årskurs 2 att den är stimulerande och utvecklande, dessutom upplever 83 respektive 86 procent i båda målgrupperna att personalen är kompetent. I åk 5 instämmer 71 procent i påståendet om stimulerande och utvecklande undervisning. 59 procent av vårdnadshavarna i åk 5 anser att personalen är kompetent.

Nytt för årets enkät var också att frågor ställdes om trivsel och trygghet i fritidshemmet. För årskurs 2 uppger 91 respektive 93 procent av vårdnadshavarna att deras barn är tryggt och trivs på fritidshemmet, i årskurs 5 är motsvarande siffror 85 respektive 70 procent. Tyvärr finns inget resultat för förskoleklassen i år då det skett ett tekniskt missöde. Resultat på dessa områden väntas i nästa års enkät.

När det gäller ansvar och inflytande i fritidshemmet så är det ett fortsatt förbättringsområde även om resultatet för årskurs 2 har ökat till 66 procent, en ökning med 10 procentenheter, och för förskoleklassen ligger resultatet kvar på samma nivå som föregående år med 57 procent.

Från och med hösten 2019 kommer det att ske en utökning av elevenkäter, till att gälla också årskurs 2 samt frågor kring fritidshem till elever i årskurs 5. Planerna på utökningen har kunnat tidigareläggas. Ursprungliga planen var tänkt till hösten 2020.

Skolorna genomför egna enkäter, framförallt med tonvikt på trygghet.

Under läsåret 2018/2019 har grundskolorna haft ett prioriterat utvecklingsarbete med revidering av gemensam mall för en likabehandlingsplan. Strukturen i planen är nu samma för alla skolor i Tyresö, för att underlätta för utvärdering och prioritering av insatser, samt en arbetsgång inte minst för ett aktivt förebyggande arbete. Kartläggning genom likabehandlingsarbetet påverkar troligtvis tryggheten positivt. En hemsida har skapats med syfte att fungera som en verktygslåda där rektorer och skolpersonal hittar information om allt som rör skolornas likabehandlingsarbete. På hemsidan kan man även hitta konkreta förslag på hur skolor kan arbeta med värdegrundsuppdraget, hur lagstiftningen ser ut och hur man kan arbeta främjande och förebyggande mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. Genom en gemensam hemsida är det även lättare att skapa likvärdighet för kommunens skolor.

<https://sites.google.com/utb.tyreso.se/tyresokommunikabehandling/startside>

Sedan 2017 har alla Tyresös kommunala skolor arbetat med resultatdialoger. I resultatdialogerna skapas analys i dialog med verksamheten och förvaltningen. Fyra gånger per läsår bedömer pedagogerna eleverna i Tyresö kommunala grundskolor. Efter varje bedömningstillfälle träffas skolchef samt verksamhetsutvecklare representanter från berörd skola. Vid dessa möten med skolledare samt övrig personal med ansvar för elevernas kunskapsutveckling till

exempel förstelärare, analyseras resultat samt utvärderas tidigare insatser som gjorts utifrån resultatsammanställning.

Vid dessa resultatdialoger analyseras områdena elevers kunskapsresultat, kränkingsanmälningar, elevfrånvaro, enhetens ekonomiska resultat samt fritidshemmets verksamhet/aktiviteter.

Efter att alla skolor haft sina dialogsamtal gör skolchef tillsammans med verksamhetsutvecklare en sammanställning som redovisas till nämndordförande samt 1:e vice ordförande. Även detta sker fyra gånger per år.

Höstterminen 2018 infördes den digitala lärplattformen Vklass (ersatte Unikum) i samtliga kommunala skolor. Vårdnadshavare kan där på ett enkelt sätt följa sitt barns utveckling och få all viktig information från lärare och skola.

En projektgrupp har tillsammans med en grupp fritidshemslärare i kommunen arbetat fram en planeringsmall för fritidshemmets pedagogiska planering, en så kallad FRIPP, en mall i syfte att planera, genomföra samt utvärdera aktiviteter utifrån läroplanens centrala innehåll. Denna är nu länkad till Vklass. Mallen betonar vikten av att börja i syftet med undervisningen i fritidshem och att därefter ta in det centrala innehållet och sedermera välja aktivitet.

Barn- och utbildningsförvaltningen har upprättat delårsrapport 1 för perioden januari – april 2019 för barn- och utbildningsnämnden och omfattar verksamhetsområde 1 Förskola och pedagogisk omsorg samt verksamhetsområde 2 Grundskolan inklusive grundsärskola och fritidshem. Delårsrapporten innehåller även en prognos för helåret 2019, uppföljning av mål och särskilda uppdrag samt verksamhetsuppföljning, allt redovisat per verksamhetsområde. Förvaltningens uppdrag är att se till att de av kommunfullmäktige fastställda målen uppnås samt att planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs.

Delårsrapport 1 biläggs (se bilaga).

- Huvudmannen ska utifrån ett huvudmannaperspektiv analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen i undervisningen.

Från och med augusti 2017 till och med februari 2018 genomfördes en gemensam kompetensutveckling, där all tillsvidareanställd personal på fritidshemmen deltog, samt skolornas biträdande rektorer och tre rektorer. Syftet med utbildningsinsatsen var att höja kvaliteten i fritidshemmen, öka det

kollegiala lärandet bland annat genom skapande av ett gemensamt nätverk. Nätverket skulle syfta till att utveckla varandras enheter och utbyta erfarenhet och kompetens. Utvärdering och analys redovisades i kommunens svar den 25 oktober 2018. Diskussioner fördes i rektorsgruppen kring fortsatta kompetensutvecklingsplaner utifrån utvärderingarna och Skolinspektionens granskning. I utvärderingarna framkom ett behov av en gemensam planeringsmall för fritidshemmet i syfte att planera, genomföra samt utvärdera aktiviteter, undervisningen i fritidshemmen. Beslut togs angående en gemensam satsning för Tyresö kommunala fritidshem "Fritidshemssatsningen 2018/2019. Enligt föräldraenkät 2019 upplever över 80 procent av vårdnadshavare i förskoleklass och årskurs 2 att personalen är kompetent. Det resultatet kan vara spår av de satsningar som gjorts i kommunens fritidshem.

Vårdnadshavarna i grundskolan har i elev- och föräldraenkäten fått frågan kring hur mycket barnen är med och påverkar de gemensamma aktiviteterna i fritidshemmet och motsvarande fråga har ställts till eleverna gällande skolarbetet. Resultaten är låga och riktade aktiviteter inom området behöver prioriteras.

Den gemensamma planeringsmallen, har presenterats och arbetats med i tre workshops under maj månad. Utvärderingar visar på ett mycket positivt mottagande. I workshopen har det även funnits en tydlig del i att utbilda kring vilka frågor som ställs till barnen för att kunna utvärdera aktiviteterna och det lärande som har skett med en tydlig koppling till mål och syfte med aktiviteten.

Analys av resultat av elev- och föräldraenkät kommer att redovisas i barn-och utbildningsnämnden den 19 juni. (*Se bilaga*)

Rekryteringsläget för grundskolan är ansträngt, bristen på utbildade pedagoger är påtaglig i Stockholms län. Andelen behöriga pedagoger är på samma nivå som de senaste åren.

- Huvudmannen ska fatta beslut om utvecklingsåtgärder som utgår från den analys som genomförts.

Skolchefen för grundskolan är ansvarig för att fritidshemmens personal erbjuds fortsatt kompetensutveckling. En arbetsgrupp bildades under hösten 2018 bestående av en rektor, en biträdande rektor och en representant för fritidshemspersonalen. Utifrån tidigare utvärderingar togs beslut om en gemensam plan för fritidshemssatsning. Plan och syfte förankrades i rektorsgruppen. Syftet med satsningen var att öka likvärdigheten, öka kvaliteten i undervisningen, fortsätta med nätverk, kollegialt lärande, skapa samsyn och att få en gemensam ram för planering, dokumentation och utvärdering. Information om kommande kompetensutveckling gick ut via mail till samtliga medarbetare i oktober 2018. Utbildningen inleddes med ett informationsmöte den 27 november 2018 för skolledare med ansvar för fritidshemmen och valfritt antal representanter för fritidshemspersonalen. Arbetsgruppen utökades med representanter från de flesta skolorna. Regelbunden kontakt har skett med skolverkets undervisningsråd för fritidshemmet och utbildningen har fortlöpande diskuterats och utvärderats i rektorsgruppen. Fokus har legat på den gemensamma planeringsmallen, ”Fritidshemmets pedagogiska planering”, FRIPP. Under våren har hållits tre workshops för att implementera mallen, under hösten 2019 kommer fler workshops att anordnas för att all berörd personal ska få tillgång till mallen.

Varje grundskola ska utifrån sin egen enkät arbeta med två till tre utvecklingsområden, där delaktighet kommer vara ett av dem.

Höstterminen 2018 påbörjades också en långsiktig satsning på att öka tillgängligheten i skolan. Struktur och tydlighet i både den fysiska och den sociala miljön ska leda till en så kallad NPF-säkring (NPF=neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) som gynnar alla elever. Alla Tyresös kommunala grundskolors elevhälsoteam utbildades under hösten 2018 i Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) tillgänglighetsmodell. Med hjälp av modellen har sedan elevhälsoteamet involverat all personal på skolan. En genomlysning av nuläget har gjorts och skolorna har arbetat med att ta fram en handlingsplan som innehåller åtgärder för att NPF-säkra skolan. Detta är något som all personal (inklusive fritidshemmens personal) har varit involverad i. Skolornas handlingsplaner kommer att sammanställas och analyseras av centrala barn- och

elevhälsan under juni månad 2019. Under nästa läsår 2019/2020 planeras att lägga särskilt fokus angående NPF på fritidshemmen.

Den 1 juli 2019 blir det krav på lärarlegitimation och behörighet för att få undervisa och ansvara för undervisning i fritidshemmet. I och med detta försvinner det undantag som finns idag.

För att säkerställa kompetensförsörjningen inom kommunens fritidshem har kommunen givit medarbetare möjlighet att läsa till ”grundlärare mot fritidshem” via högskolor runt om i Sverige, bland annat Södertörns högskola. Dessa universitetsutbildningar är kompetensbaserade och förutsätter att personen redan arbetar i en fritidsverksamhet. De medarbetare från Tyresö kommun som har gått/går utbildningen går den med bibehållen lön. Insatsen är en förmån för att säkerställa att kvaliteten på Tyresö kommuns fritidshem håller hög nivå och särskilt viktigt i förståelsen av vikten att utvärdera den undervisning som sker på varje fritidshem.

För närvarande har kommunens skolor fyra VFU-studenter med inriktning fritidshem. Utbildning för att utöka antalet handledare på fritidshemmen pågår.

Förvaltningens bemanningsenhet anställer, administrerar och förmedlar vikarier till kommunens förskolor, den tjänsten har från och med maj 2019 utökats att också gälla kommunens fritidshem.

Förvaltningen har påbörjat ett partsgemensamt arbete med en strategisk kompetensförsörjningsplan enligt den metod som SKL tagit fram.

För att kunna säkerhetsställa organisationens kvalitetsarbete har barn- och utbildningsförvaltningens kvalitetsledare genomgått en utbildning genom institutet för kvalitetsutveckling (SIQ). Utbildningen avslutades under våren 2019.

- Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras

- Via lärplattformen Vklass länkar fritidshemmen in verksamhetens planering och resultat i en så kallad FRIPP.
- Nämndmål, nämnduppdrag och indikatorer finns i kommunens kvalitetsverktyg (Bestyr) och kan därmed analyseras och utvärderas tre gånger per år, T1, T2 samt i verksamhetsberättelse.
- Sammanställning av vad som framkommit i resultatdialoger och enkäter presenteras för barn- och utbildningsnämndens ordförande och vice ordförande.
- Arbete pågår med att utveckla kommunens kvalitetsverktyg för direkt koppling till resultatdialogernas underlag och resultat.
- Planerad och genomförd kompetensutveckling dokumenteras och utvärderas fortlöpande.

Kommunens kvalitetsenhet har i uppdrag att genomföra fristående och oberoende granskningar och tillsyn av verksamheter som kommunen ansvarar för. Kommunstyrelsen har fastställt en övergripande plan för vilka granskningar som ska genomföras 2019. Granskningarna utgår alltid från medborgarperspektivet. Temagranskningar av det systematiska kvalitetsarbetet inom fritidshemmen kommer att ske under hösten 2019, med start i september 2019.

Bilagor;

Elev- och föräldraenkäten 2019

Delårsrapport 1